

Становище

на проф. д-р Божидар Ангелов Матанов

по конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ по сценична реч

с кандидат доктор Валерия Кардашевска,

главен асистент в НАТФИЗ „Кр. Сарафов“

В началото ще припомня, че през 2004 г. по повод петдесет и пет години от създаването на катедра „Сценична реч“ към НАТФИЗ в Столична библиотека на пл. Славейков бе организирана изложба на книги, дисертации и хабилитационни трудове на преподаватели от катедрата – над 70 заглавия, подредени в хронологичен ред. Оттогава през изминалите почти петнайсет години бяха публикувани значителен брой нови изследвания, които обогатяват натрупания в катедрата педагогически и научен опит. Показателно е, че техни автори са предимно млади колеги, които все по-категорично се утвърждават като успешни преподаватели по говорните дисциплини в Академията.

Сред тях е и доктор Валерия Кардашевска. През 2009 г. тя защити своята дисертация на тема „Метод на изграждане на образ и характерни особености в творчеството на Маргарита Дупаринова“. Това изследване бе публикувано в издателство „Българска книжница“. Присъствах в Народния театър на представянето на книгата със заглавие „Маргарита Дупаринова – обречена да служи на театъра“. Тя беше посрещната с голям интерес от многобройната театрална аудитория. Ще посоча и книгата „Пътища към сцената и екрана – три гледни точки“ (издателство „ЗИП“, 2012), написана в съавторство на професор Надежда Сейкова с нейните бивши студенти Валерия Кардашевска и Светослав Добрев. Това оригинално по своя характер издание предлага богата информация за ефективни педагогически подходи в отделните етапи на актьорското обучение.

За участието си в настоящия конкурс Валерия Кардашевска предлага монографията „Българският песенен фолклор – етап от обучението по сценична реч“ (София, изд. „ЗИП“, 2018). Това е сериозен изследователски труд с обем от 165 страници, който включва въведение, три основни глави с техните подтеми и заключение. Заявената тема е разгледана многостранно като изложението засяга широк кръг от проблеми в говорната подготовка на съвременния актьор. Самото изброяване на заглавията на трите раздела показва диапазона на разглежданите проблеми в монографията: „Поглед в методиката на дисциплината „Сценична реч“, „Фолклорните прояви и театралната игра – корени и взаимодействие“, „Обогатяване и развитие на словесните изразни средства чрез българския песенен фолклор“. На базата на проучена специализирана литература от областите на етнографията, фолклористиката, психолингвистиката, семиотиката, фонетиката, езикознанието, на сравнителния анализ на различни методи и школи за работа върху словото на актьора и като обобщава многогодишния преподавателски опит в катедрата, Валерия Кардашевска предлага своеобразен подход за работа в часовете по сценична реч. Той има за цел да обогати педагогическите средства в отделните етапи на учебния процес като се използват примери от българския песенен фолклор и фолклорната обредност, в които елементите на театралност са най-силно изразени. Изложението има конкретна методическа насоченост. Подробно са описани редица упражнения, които показват практическото прилагане на този метод, както в груповите занимания, така и в индивидуалната работа със студентите по сценична реч.

Изборът на темата на монографията не е случаен. Валерия Кардашевска и като актриса, и като педагог израства под ръководството на професор Надежда Сейкова. Тя е нейна студентка в класа по актьорство за драматичен театър. Участва в няколко нейни театрални постановки, в това число и спектакъла по български народни песни „Срещнали се луди млади“. При нея провежда своята едногодишна педагогическа практика в НАТФИЗ. По-късно

от 2006 до 2014 г. в театрален колеж „Любен Гройс“ е асистент на проф. Сейкова в актьорските класове. Бих прибавил и споменатата вече написана в съавторство книга „Пътища към сцената и екрана – три гледни точки“, в която се съдържа проверена в практиката програма за обучение на професионални актьори. Отбелязвам всичко това, защото е известно с какъв пиетет професор Надежда Сейкова, един от най-авторитетните наши театрални педагози, се отнася към богатството на българското народно творчество и го претворява, както в режисьорската, така и в преподавателската си работа. Като се ползва от този утвърден педагогически опит, Валерия Кардашевска пристъпва към осмислянето и прилагането му в специфичното обучение по говорните дисциплини. От 2011 г. вече като главен асистент в катедра „Сценична реч“ в НАТФИЗ доктор Кардашевска има възможност да работи самостоятелно с отделни класове в специалностите „Актьорство за куклен театър“, „Публична реч“ и „Актьорство за драматичен театър“. Постепенно в нейната педагогическа практика се оформя този методически подход, който е тема на разглежданата монография.

Ще допълня, че д-р Кардашевска има публикации по проблеми на словото и актьорското обучение в няколко авторитетни издания: сп. „Театър“, Годишник на НАТФИЗ, годишник на театрален колеж „Л. Гройс“, сп. „Номо Ludens“, електронното издание „Факел“. Нейната художественотворческа дейност включва, както редица роли в театъра и киното, така и участия в международни фестивали и майсторски класове.

В заключение ще подчертая, че главен асистент доктор Валерия Кардашевска отговаря на всички изисквания за получаване на научното звание „доцент по сценична реч“ и напълно заслужава то да ѝ бъде присъдено.

Гласувам с ДА.

проф. д-р Божидар Матанов